

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН ЯАМНЫ 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН,
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: СНАГ-2024/39/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Санхүү-Нийцлийн аудитын газрын захирал,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: П.Чанцалдулам
Утас: 261885 Цахим хаяг: chantsaldulamp@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: Э.Энхбаатар
Утас: 261740 Цахим хаяг: enkhbaatare@audit.gov.mn
Аудитор: О.Наранбат
Утас: 261740 Цахим хаяг: nananbato@audit.gov.mn

Улаанбаатар хот
2024 он

АГУУЛГА

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	9
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	10
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	11
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	12
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	12
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	13
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	13
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	14
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	14
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт	15
3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл	15
3.5.3 Нэмэлт төсөв	16
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	17
4.1 Ерөнхий зүйл	17
4.2 Материаллаг байдал	17
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	17
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	17
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	18
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд	18
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	18
4.5.1 Завсрын аудитын талаар	18
4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн	19
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	19
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	20
5.2 Албан шаардлага	20
5.3 Зөвлөмж	20
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	23
Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл	23
Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл	23
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	24

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗГ	Засгийн газар
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
ТБОНӨБАҮХАТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль
ТНБД	Төрийн нарийн бичгийн дарга
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн, бодлого зохицуулалтын газар
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ЭЗХЯ	Эдийн засаг, хөгжлийн яам

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Гага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН ЯАМНЫ
ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
И.БАТХҮҮ ТАНАА

2024.02.23 № 07/292
-НБ № -Т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн чадавхыг тогтвортой, хүртээмжтэй дээшлүүлэх зорилгын хүрээнд тайлант онд Засгийн газрын 2023 оны 271 дүгээр тогтоолоор "Монголын эдийн засгийн чуулган -2023" арга хэмжээ болон Дэлхийн экспортыг дэмжих олон улсын чуулга уулзалтыг зохион байгуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2023 оны 730, А-1/2481 дүгээр тогтоолоор 101 нэрийн, нийт 82,781.2 мянган төгрөгийн баланс үнэ бүхий, 46,514.9 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэлтэй хөрөнгийг балансаас баланст шилжүүлжээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Эдийн засаг, хөгжлийн яам нь Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө болон яамны 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу 15 зорилтын хүрээнд 143 арга хэмжээг 97.7 хувийн биелэлттэй гүйцэтгэсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,049,028,571.79	6,266,282,438.69
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	-	98,000,000.00
31200	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	-	98,000,000.00
31210	Төгрөг	-	98,000,000.00
31211	Төрийн сангийн харилцах	-	98,000,000.00
33	АВЛАГА	517,499,879.80	8,731,217.20
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	507,075,000.00	-
33500	Бусад авлага	10,424,879.80	8,731,217.20
33510	Байгууллагаас авах авлага	10,424,879.80	8,731,217.20
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	512,328,691.99	564,371,887.99
35400	Хангамжийн материал	512,328,691.99	564,371,887.99
35410	Бичиг хэргийн материал	5,036,898.00	11,160,295.00
35420	Аж ахуйн материал	117,497,534.49	169,687,286.49
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	-	90,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	7,359,959.50	1,000,006.50
35470	Бусад хангамжийн материал	382,434,300.00	382,434,300.00
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	19,200,000.00	5,595,179,333.50
36800	Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/+Бусад	19,200,000.00	5,595,179,333.50
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,445,158,887.07	2,541,587,298.71
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,445,158,887.07	2,541,587,298.71
39200	Биет хөрөнгө	1,321,496,802.37	2,354,219,822.26
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	100,870,000.00	387,060,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(25,766,296.98)	(102,008,269.20)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	1,433,575,888.11	1,532,081,442.78
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(370,473,679.49)	(629,330,961.45)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	384,417,362.12	1,313,492,577.74
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(201,545,471.39)	(147,493,967.61)
39217	Ном	419,000.00	419,000.00
39300	Биет бус хөрөнгө	123,662,084.70	187,367,476.45
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	142,308,460.00	309,276,452.04
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(18,646,375.30)	(121,908,975.59)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	2,494,187,458.86	8,807,869,737.40
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	39,987,594.71	1,004.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	39,987,594.71	1,004.00
41300	Өглөг	39,987,594.71	1,004.00
41360	Бусад өглөг	39,987,594.71	1,004.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	39,987,594.71	-
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	-	1,004.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,454,199,864.15	8,807,868,733.40
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,454,199,864.15	8,807,868,733.40
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	2,454,199,864.15	8,807,868,733.40
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	-	1,947,124,864.15
51220	Тайлант үеийн үр дүн	2,454,199,864.15	6,860,743,869.25
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	2,494,187,458.86	8,807,869,737.40

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	8,165,007,542.21	15,015,474,113.66
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,356,965,866.21	417,842,713.66
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,356,965,866.21	417,842,713.66
120009	Бусад орлого	-	99,192,311.72
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	1,356,965,866.21	318,650,401.94
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	6,808,041,676.00	14,597,631,400.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	5,504,041,676.00	12,925,030,400.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	5,504,041,676.00	12,925,030,400.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,304,000,000.00	1,672,601,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	624,000,000.00	127,401,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	680,000,000.00	565,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	980,200,000.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	5,529,845,372.83	8,118,820,916.80
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,529,845,372.83	8,118,820,916.80
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,303,986,881.35	7,744,470,892.57
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,788,962,241.19	3,172,221,763.76
210101	Үндсэн цалин	1,209,666,458.15	1,754,630,680.20
210102	Нэмэгдэл	285,522,878.28	760,533,195.10
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	175,008,535.06	391,210,472.01
210104	Урамшуулал	118,764,369.70	265,847,416.45
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	181,246,270.18	389,952,346.45
210201	Тэтгэврийн даатгал	124,694,695.04	270,476,288.91
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,677,877.68	31,155,741.77
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,436,542.24	24,023,191.02
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,752,248.07	5,823,176.80
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	27,684,907.15	58,473,947.95
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	53,901,000.00	47,525,700.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	31,629,600.00	25,695,300.00
210302	Түлш, халаалт	15,329,300.00	15,025,800.00
210303	Цэвэр, бохир ус	6,942,100.00	6,804,600.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	156,098,612.40	206,074,040.02
210401	Бичиг хэрэг	69,858,280.00	54,021,421.30
210402	Тээвэр, шатахуун	20,452,647.00	49,818,003.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	38,557,526.40	33,500,006.72
210404	Ном, хэвлэл	-	334,900.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	27,230,159.00	68,384,109.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	-	15,600.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	57,658,731.00	21,461,725.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	9,775,481.00	3,541,800.00
210604	Урсгал засвар	47,883,250.00	17,919,925.00
2107	Томилолт, зочны зардал	54,557,410.00	443,569,727.90
210701	Гадаад албан томилолт	23,370,740.00	376,341,874.50
210702	Дотоод албан томилолт	31,186,670.00	66,647,853.40
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	-	580,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	922,946,276.66	2,236,816,516.13

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	808,166,169.72	2,165,890,519.13
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	24,200,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	175,230.00	2,035,830.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	268,563.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	1,507,500.00	110,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	111,876,476.94	44,311,604.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,220,900.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,088,616,339.92	1,226,849,073.31
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	872,722,180.60	647,730,595.58
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	66,532,293.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	215,894,159.32	512,586,184.73
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,225,858,491.48	374,350,024.23
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	41,738,452.48	43,365,883.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	6,520,000.00	43,365,883.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	28,889,376.00	-
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	6,329,076.48	-
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,184,120,039.00	330,984,141.23
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,184,120,039.00	295,008,963.56
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	35,975,177.67
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	2,635,162,169.38	6,896,653,196.86
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	100,452,384.85	-
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	100,452,384.85	-
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	281,414,690.08	35,909,327.61
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	17,233,720.83	35,909,327.61
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	264,180,969.25	-
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	2,454,199,864.15	6,860,743,869.25

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,808,042,680.00	14,716,296,035.72
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,004.00	118,664,635.72
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,004.00	118,664,635.72
120009	Бусад орлого	1,004.00	118,664,635.72
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	6,808,041,676.00	14,597,631,400.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	5,504,041,676.00	12,925,030,400.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	5,504,041,676.00	12,925,030,400.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,304,000,000.00	1,672,601,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	624,000,000.00	127,401,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	680,000,000.00	565,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	980,200,000.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	5,908,679,790.00	13,292,022,513.68
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,908,679,790.00	13,292,022,513.68
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,175,746,298.52	12,910,534,489.45
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,748,908,387.73	3,211,251,176.61

**Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

210101	Үндсэн цалин	1,134,098,494.96	1,793,660,093.05
210102	Нэмэгдэл	321,019,368.35	760,533,195.10
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	175,026,154.72	391,210,472.01
210104	Урамшуулал	118,764,369.70	265,847,416.45
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	181,313,532.93	390,909,524.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	124,761,957.79	271,433,466.77
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,677,877.68	31,155,741.77
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,436,542.24	24,023,191.02
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,752,248.07	5,823,176.80
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	27,684,907.15	58,473,947.95
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	53,901,000.00	47,525,700.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	31,629,600.00	25,695,300.00
210302	Түлш, халаалт	15,329,300.00	15,025,800.00
210303	Цэвэр, бохир ус	6,942,100.00	6,804,600.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	166,467,243.40	160,960,439.72
210401	Бичиг хэрэг	70,133,350.00	62,971,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	23,171,800.00	37,300,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	38,717,526.40	33,500,006.72
210404	Ном, хэвлэл	-	529,900.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	34,444,567.00	26,658,733.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	94,336,551.00	67,460,888.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	46,453,301.00	38,882,113.00
210604	Урсгал засвар	47,883,250.00	28,578,775.00
2107	Томилолт, зочны зардал	66,623,089.80	464,850,370.30
210701	Гадаад албан томилолт	33,795,619.80	393,812,479.90
210702	Дотоод албан томилолт	32,827,470.00	71,037,890.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	949,008,728.66	7,843,052,497.63
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	817,853,809.72	7,787,530,300.63
210803	Даатгалын үйлчилгээ	175,230.00	2,035,830.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	268,563.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	1,652,500.00	-
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	125,368,188.94	52,127,804.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	3,959,000.00	1,090,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	915,187,765.00	724,523,892.88
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	915,187,765.00	657,452,581.58
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	67,071,311.30
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,732,933,491.48	381,488,024.23
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	41,738,452.48	50,503,883.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	6,520,000.00	50,503,883.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	28,889,376.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	6,329,076.48	-
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,691,195,039.00	330,984,141.23
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,184,120,039.00	295,008,963.56
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	507,075,000.00	35,975,177.67
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	899,362,890.00	1,424,273,522.04
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	899,362,890.00	1,326,273,522.04
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	899,362,890.00	1,326,273,522.04
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	899,362,890.00	1,326,273,522.04
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	899,362,890.00	1,326,273,522.04
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(899,362,890.00)	(1,326,273,522.04)

**Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	-	98,000,000.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	98,000,000.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2022 оны 1-р сарын 1-ээрх үлдэгдэл				
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл				
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл, хэрэгжсэн дүн				
Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний гарз				
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз гарз				
Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/				
2022 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл			2,454,199,864.15	2,454,199,864.15
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			(507,075,000.00)	(507,075,000.00)
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл			1,947,124,864.15	1,947,124,864.15
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт				
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз гарз				
Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү				
Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/			6,860,743,869.25	6,860,743,869.25
2023 оны 12-р сарын 31-наар үлдэгдэл			8,807,868,733.40	8,807,868,733.40

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	12,956,545,900.00	12,650,686,072.16	305,859,827.84	97.6
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	12,956,545,900.00	12,650,686,072.16	305,859,827.84	97.6
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	12,874,519,600.00	12,600,182,189.16	274,337,410.84	97.9
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	3,156,626,700.00	3,131,167,489.61	25,459,210.39	99.2
Үндсэн цалин	1,711,301,500.00	1,713,576,406.05	(2,274,906.05)	100.1
Нэмэгдэл	935,002,000.00	760,533,195.10	174,468,804.90	81.3
Унаа хоолны хөнгөлөлт	378,100,000.00	391,210,472.01	(13,110,472.01)	103.5
Урамшуулал	132,223,200.00	265,847,416.45	(133,624,216.45)	201.1
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	381,946,400.00	380,192,211.31	1,754,188.69	99.5
Тэтгэврийн даатгал	237,643,800.00	260,716,153.77	(23,072,353.77)	109.7
Тэтгэмжийн даатгал	36,075,700.00	31,155,741.77	4,919,958.23	86.4
ҮОМШӨ-ний даатгал	28,860,600.00	24,023,191.02	4,837,408.98	83.2
Ажилгүйдлийн даатгал	7,215,000.00	5,823,176.80	1,391,823.20	80.7
Эрүүл мэндийн даатгал	72,151,300.00	58,473,947.95	13,677,352.05	81.0
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	47,525,700.00	47,525,700.00	-	100.0
Гэрэл, цахилгаан	25,695,300.00	25,695,300.00	-	100.0
Түлш, халаалт	15,025,800.00	15,025,800.00	-	100.0
Цэвэр, бохир ус	6,804,600.00	6,804,600.00	-	100.0
Хангамж, бараа материалын зардал	167,541,800.00	162,560,439.72	4,981,360.28	97.0
Бичиг хэрэг	62,971,800.00	62,971,800.00	-	100.0
Тээвэр, шатахуун	37,300,000.00	37,300,000.00	-	100.0
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	38,210,500.00	33,500,006.72	4,710,493.28	87.7
Ном, хэвлэл	529,900.00	529,900.00	-	100.0
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	28,529,600.00	28,258,733.00	270,867.00	99.1
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	705,174,400.00	705,174,348.00	52.00	100.0
Багаж, техник, хэрэгсэл	123,702,600.00	123,702,573.00	27.00	100.0
Тавилга	552,893,000.00	552,893,000.00	-	100.0
Урсгал засвар	28,578,800.00	28,578,775.00	25.00	100.0
Томилолт, зочны зардал	468,496,800.00	464,850,370.30	3,646,429.70	99.2
Гадаад албан томилолт	397,458,900.00	393,812,479.90	3,646,420.10	99.1
Дотоод албан томилолт	71,037,900.00	71,037,890.40	9.60	100.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,823,604,400.00	7,585,787,737.34	237,816,662.66	97.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	7,615,248,300.00	7,381,737,548.30	233,510,751.70	96.9
Даатгалын үйлчилгээ	2,035,900.00	2,035,830.00	70.00	100.0
Тээврийн хэрэгслийн татвар	268,600.00	268,563.00	37.00	100.0
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	204,961,600.00	200,655,796.04	4,305,803.96	97.9
Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,090,000.00	1,090,000.00	-	100.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	123,603,400.00	122,923,892.88	679,507.12	99.5
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	55,950,200.00	55,852,581.58	97,618.42	99.8

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	67,653,200.00	67,071,311.30	581,888.70	99.1
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	82,026,300.00	50,503,883.00	31,522,417.00	61.6
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	31,515,500.00	-	31,515,500.00	0.0
Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	31,515,500.00	-	31,515,500.00	0.0
Бусад урсгал шилжүүлэг	50,510,800.00	50,503,883.00	6,917.00	100.0
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	50,510,800.00	50,503,883.00	6,917.00	100.0
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	12,956,545,900.00	12,925,030,400.00	31,515,500.00	99.8
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	12,956,545,900.00	12,925,030,400.00	31,515,500.00	99.8
Улсын төсвөөс санхүүжих	12,956,545,900.00	12,925,030,400.00	31,515,500.00	99.8
ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	221	221	-	100.0
БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	-	100.0
Төсвийн байгууллага	1	1	-	100.0
АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	135	99	36.00	73.3
Удирдах ажилтан	22	13	9.00	59.1
Гүйцэтгэх ажилтан	105	79	26.00	75.2
Үйлчлэх ажилтан	8	7	1.00	87.5

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон			/төгрөгөөр/
Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		1,672,601,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН		1,672,601,000.00
210	Бараа, үйлчилгээний зардал		1,636,625,822.33
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		80,083,687.00
210101	Үндсэн цалин		80,083,687.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		10,717,313.00
210201	Тэтгэврийн даатгал		10,717,313.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр		944,224,822.33
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		944,224,822.33
2201	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		601,600,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		601,600,000.00
	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		35,975,177.67
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		35,975,177.67
213305	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /Нэмэлт/		35,975,177.67
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		1,672,601,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		1,672,601,000.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		127,401,000.00
131103	ЗГНХ, Засаг даргын нөөц хөрөнгө түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс зохих байгууллагын шийдвэрийн дагуу тухай төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		565,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		980,200,000.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		-
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		-

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Эдийн засаг, хөгжлийн яам нь эрхэм зорилгоо “Монгол улсын урт, дунд богино хугацааны хөгжлийг төлөвлөх, хөгжлийн нэгдсэн бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг нэгдсэн арга зүй, удирдлагаар хангах замаар Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийн чадавхыг тогтвортой, хүртээмжтэй дээшлүүлэхэд оршино” гэж тодорхойлсон байна.

Яам нь үйл ажиллагааны эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

- Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, Монгол Улсын урт, дунд, богино хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг үндэсний, салбарын, салбар хоорондын, бүс, орон нутгийн уялдааг ханган боловсруулах, хүн амын өсөлтийг дэмжих, хүний хөгжлийг хангах, нийгмийн хөгжлийн болон өндөр технологи, үндэсний инновацийн тогтолцооны нэгдсэн бодлогыг тодорхойлох;
- Макро эдийн засгийн бодлого, эдийн засгийн болон хөгжлийн тэргүүлэх чиглэл, салбарыг тодорхойлж, салбар, дэд бүтцийн зохистой харьцааг тогтоох;
- Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого, салбарын хөгжлийн оновчтой байршлыг тогтоож, бүс, орон нутгийн хөгжлийг тодорхойлж, аж үйлдвэрийн нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтөөр хангах, бүсчилсэн хөгжлийн Үндэсний хорооны ажлын албаны чиг үүргийг хэрэгжүүлэх;
- Чөлөөт бүсийг хөгжүүлэх, чөлөөт бүсэд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдааг дэмжих, хилийн боомтын бодлогыг тодорхойлж, нэгдсэн арга зүй, удирдлагаар хангах;
- Хөрөнгө оруулалтын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийг тодорхойлж, улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг боловсруулах, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тодорхойлох, хөрөнгө оруулалт татах, сурталчлах, хөрөнгө оруулагчдад төрийн үйлчилгээг үзүүлэх, хөрөнгө оруулагчдын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах цогц арга хэмжээг авч, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн бодлогыг тодорхойлж, төрийн өмчийн зүйлийг концессоор хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд хяналт тавих;
- Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, худалдааны нэгдсэн бодлогыг тодорхойлох, удирдлагаар хангах, энэ чиглэлээр хоёр болон олон талт эдийн засгийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлэх;
- Зээл, тусламжийн нэгдсэн бодлогыг тодорхойлж, удирдлагаар хангах;
- Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг боловсруулах, хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор судалгаа, шинжилгээ хийх, шаардлагатай төсөл, хөтөлбөрүүдийн бодлогын судалгаа, техник эдийн засгийн урьдчилсан судалгаа, нийгэм, эдийн засгийн нөлөөллийн үнэлгээг хийх, хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн хүрээнд хийгдэх бусад судалгаа, шинжилгээний ажлыг гүйцэтгэх, олон улсын арга туршлагыг судлан санал боловсруулах;
- Төрийн захиргааны болон хүний нөөцийн удирдлагын манлайллыг бий болгож, санхүү, хөрөнгө оруулалт, хууль эрх зүйн болон гадаад харилцааны асуудлыг хариуцах, яамны өдөр тутмын хэвийн үйл ажиллагааг хангах;
- Үндэсний хэмжээнд хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийн тайланг нэгтгэн гаргах, үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, сайдын

эрхлэх асуудлын хүрээний санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийж, яамны үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллага нь Монгол Улсын урт, дунд, богино хугацааны хөгжлийг төлөвлөх, хөгжлийн нэгдсэн бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг нэгдсэн арга зүй, удирдлагаар хангах үндсэн үйл ажиллагаа явуулдаг.

Үйл ажиллагаандаа Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль хууль, Татварын ерөнхий хууль тогтоомжууд, Сангийн сайдын холбогдох журам, заавруудыг мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Монгол Улсын 2023 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/;
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай;
- Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай;
- Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуульд болон Сангийн сайдын холбогдох журам зааварт өөрчлөлт орсон байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Эдийн засаг, хөгжлийн яам 2022 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн А/113 тоот тушаалаар нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталсан бөгөөд тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичигт бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 6,820,757.3 мянган төгрөгөөр буюу 3.7 дахин өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	-	98,000.0	98,000.0
Авлага	517,499.9	8,731.2	(508,768.7)
Бараа материал	512,328.7	564,371.9	52,043.2
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	19,200.0	5,595,179.3	5,575,979.3
Үндсэн хөрөнгө	1,445,158.9	2,541,587.3	1,096,428.4
Нийт хөрөнгө	2,494,187.5	8,807,869.7	6,313,682.2
Өр төлбөр	39,987.6	1.0	(39,986.6)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	2,454,199.9	8,807,868.7	6,353,668.8
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	2,494,187.5	8,807,869.7	6,313,682.2

Дансны үлдэгдэлд дараах материаллаг дүнтэй өөрчлөлтүүд гарсан байна. Үүнд:

- Мөнгөн хөрөнгө дансны 98,000.0 мянган төгрөгийн үлдэгдэл нь тайлант онд шинээр байгуулсан ахмадын сангийн мөнгөн хөрөнгө байна.
- Авлага дансны үлдэгдэлд дотоод томилолттой холбоотой авлага 8,731.2 мянган төгрөг байна.
- Бараа материалын дансны үлдэгдэлд 564,371.9 мянган төгрөг, тайлант онд худалдаж авсан 77,782.6 мянган төгрөгийн бичиг хэргийн материал, 116,469.0 мянган төгрөгийн аж ахуйн материал, 10,864.7 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийн материал, 29,570.2 мянган төгрөгийн түлш, шатах тослох материал, нийт 234,686.5 мянган төгрөгийн бараа материалаар нэмэгдэж, нийт 182,643.3 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулсан,
- Бусад эргэлтийн хөрөнгө данс тайлант онд 5,595,179.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь Засгийн газрын 11 дүгээр байрны засварын ажлын зардал 5,575,979.3 мянган төгрөгийг бусад эргэлтийн хөрөнгө дансанд хуримтлуулан бүртгэснээс шалтгаалжээ.
- Үндсэн хөрөнгийн дансны 2,541,587.3 мянган төгрөгийн үлдэгдэлд шинээр бэлтгэсэн 1,326,273.5 мянган төгрөг, ТӨБЗГ-ын 151 дүгээр тогтоолоор Хөгжлийн хөтөч дэд бүтэц төслөөс 286,190.0 мянган төгрөгийн авто тээврийн хэрэгсэл, Германы олон улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгээс 87,313.5 мянган төгрөгийн тавилга, тоног төхөөрөмжийг балансаас баланст шилжүүлэн авсантай холбоотой байна.
- Засгийн газрын хувь оролцоо данс 6,353,668.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант оны үр дүнгээр нэмэгдсэн байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд нийт зарлага ба зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 11,280,806.8 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төсөлд төсөвлөсөн дүнгээс материаллаг өөрчлөлт гарсан зардлын үзүүлэлтийг дурдвал цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал зардлыг 630,406.2 мянган төгрөг, хангамж, бараа материалын зардлыг 97,500.0 мянган төгрөг, томилолт, зочны зардлыг 457,000.0 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний хөлс, төлбөр хураамжийн зардлыг 1,496,513.1 мянган төгрөг, урсгал шилжүүлэг зардлыг 18,406.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл зардлыг 33,800.6 мянган төгрөг, эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 24,137.2 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 1,010,641.8 мянган төгрөгөөр бууруулж баталсан байна.

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн нийт зарлага ба зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 12,912,053.3 мянган төгрөгөөр тооцон баталсан бөгөөд тайлант оны батлагдсан төсвийг 44,492.6 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж тодотгосон байна. Үүнд

Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл зардлыг 78,250.0 мянган төгрөг, хангамж, бараа материалын зардлыг 37,581.1 мянган төгрөг, эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 269,195.6 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 56,182.9 мянган төгрөг, урсгал шилжүүлэг зардлыг 12,500.0 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлж, цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил зардлыг 173,757.4 мянган төгрөг, томилолт, зочны зардлыг 45,345.8 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж зардлыг 190,113.8 мянган төгрөгөөр тус тус бууруулж баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 7 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 12,956,545.9 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс бүрдүүлэхээс гүйцэтгэлээр 12,956,545.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч 12,650,686.1 мянган төгрөгийг зарцуулж, 295,009.0 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 12,650,686.1 мянган төгрөг буюу 97.6 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшлын зардлыг 25,459.2 мянган төгрөг, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэлийг 1,754.2 мянган төгрөг, хангамж, бараа материалын зардлыг 4,981.4 мянган төгрөг, томилолт, зочны зардлыг 3,646.4 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж зардлыг 237,816.7 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 679.5 мянган төгрөг, засгийн газрын урсгал шилжүүлэг зардлыг 31,515.5 мянган төгрөг, бусад урсгал шилжүүлэг 6.9 мянган төгрөг тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /мянган төгрөгөөр/

Д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
	Код	Нэр				
1	70201	Эдийн засгийн хөгжлийн төлөвлөлт	12,956,545.9	12,650,686.1	305,859.8	97.6
1.1	80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	12,242,088.5	11,968,251.3	273,837.2	97.8
1.2	80215	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил	78,310.0	78,310.0	-	100.0

**Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

1.3	80226	Байр ашиглалтын үйлчилгээ	446,418.3	446,418.3	-	100.0
1.4	80239	Тээврийн үйлчилгээ	72,840.0	72,339.8	500.2	99.3
1.5	80509	Гадаадын болон олон улсын байгууллагын гишүүнчлэлийн хураамж	31,515.5	-	31,515.5	-
1.6	80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг	50,510.8	50,503.9	6.9	100.0
1.7	81520	Олон улсын хурал, зөвлөгөөн зохион байгуулах	34,862.8	34,862.8	-	100.0

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т "нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна" гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тус яам нь тайлант онд Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан 140,817.5 мянган төгрөгийн хандив, Засгийн газрын нөөц хөрөнгөөс 565,000.0 мянган төгрөг, Дээд шатны төсвийн захирагчаас 980,000.0 мянган төгрөгийн нэмэлт санхүүжилтийг тус тус бүрдүүлсэн байна. Үүнээс бараа үйлчилгээний зардалд 1,636,625.8 мянган төгрөгийг зарцуулж, 35,975.2 мянган төгрөгийг Төрийн санд төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Монгол Улсын Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайдын А/53, нэмэлт А/73 тушаалаар тус яамны 2023 оны худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг баталж, нээлттэй тендер шалгаруулалтын аргаар 7,110,020.5 мянган төгрөг, харьцуулалтын аргаар 409,832.9 мянган төгрөг, нийт 7,519,853.4 мянган төгрөгийн бараа, ажил үйлчилгээг худалдан авахаар төлөвлөсөн байна.

Гүйцэтгэлээр 7,444,361.2 мянган төгрөгийн бараа, ажил, үйлчилгээ худалдаж авснаас нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмаар 6,667,547.8 мянган төгрөгийн засварын ажил, харьцуулалтын аргаар 409,832.9 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, ерөнхий гэрээний журмаар 55,902.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, шууд худалдан авалтаар 311,078.5 мянган төгрөгийн бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан бэлтгэсэн байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийсэн байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах төрийн хэмнэлтийн хуулийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлэх, ажил гүйлгээний утгыг товч тодорхой бичих, дотоод аудитад ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийх, ажлын төлөвлөгөө дээр тусгаж ажиллах, барилга байгууламжийн урсгал засвар, их засварын ажлын зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, батлуулахгүй байх, батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах зэрэг зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Санхүү-нийцлийн аудитын газрын аудитор О.Наранбат, ахлах аудитор Э.Энхбаатар нар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер П.Чанцалдулам, газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг нар хэрэгжүүлсэн.

Эдийн засаг, хөгжлийн яамны 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 03/197 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаар сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг "Дунд" гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 5,212,537.4 мянган төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 78,188.1 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагатай гэж үзсэн.

Тайлант оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт зардал 8,118,820.9 мянган төгрөг болж, 2022 оноос 64.2 хувиар өссөн нь нөлөө бүхий өөрчлөлт гэж үзлээ.

Материаллаг байдлыг 2023 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 8,118,820.9 мянган төгрөгөөс 1.5 хувир буюу 121,782.3 мянган төгрөгөөр шинэчлэн тогтоолоо.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор тус яам цахим дэлгүүрт байршсан бараа, үйлчилгээг "Ерөнхий гэрээ" байгуулан худалдан авсан бөгөөд тайлант онд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан 55,902.0 мянган төгрөгийн Business Standard буюу Onedrive эрхийг цахим дэлгүүрээс худалдаж авсан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх

дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим системд нийт 16 төрлийн 146 мэдээллийг хуулийн хугацаанд ил тод мэдээлэхээс 8 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Илрүүлэлт: Байгууллагын худалдан авалтын төлөвлөгөөнд тусгаж, батлаагүй тавилга, тоног төхөөрөмжийг бараа, ажил үйлчилгээний төсөвт өртгийн дээд хязгаарт багтаан жижиглэж, нийт 62,158.0 мянган төгрөгийн шууд худалдан авалтыг хийсэн.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.5-д "Энэ хуулийн 8.1 дэх хэсэгт заасан босго үнэд багтаах, эсхүл нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэхээс зайлсхийх зорилгоор нийт төсөвт өртгийг хувааж хэд хэдэн тендер шалгаруулалт явуулахыг хориглоно", Төсвийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.4-т "Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах ажиллагаа хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулагдаагүй бол төсвөөс санхүүжилт гаргахыг хориглоно", Засгийн газрын 2021 оны 124 дугаар тогтоолоор баталсан "Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай" хавсралтын 2-т "Шууд худалдан авч болох бараа, ажил, үйлчилгээний төсөвт өртгийн дээд хязгаар 20.0 сая төгрөг", 4-т "Цахим хуудсанд тендерийн урилгыг зарлан мэдээлэх бараа, ажил, үйлчилгээний төсөвт өртгийн доод хязгаар 20.0 сая төгрөг" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулаагүй, үндсэн хөрөнгө худалдан авахдаа нэр төрөл, ижил төстэй байдлаар нь багц үүсгэж тендер шалгаруулалт зохион байгуулаагүй зөрчлийг арилгаж, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэв.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн бөгөөд ТБОНӨХБАҮХАТХ-ийн холбогдох шалгуурт нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитад шалгадагч байгууллагын 2023 оны 2 дугаар улирлын санхүүгийн тайланг хамруулж, урсгал зардал, нэмэлт санхүүжилтийн данснуудын хувьд горим, сорил хэрэгжүүлсэн.

Аудитын илрүүлэлтийг шалгадагч байгууллагад танилцуулж, зөрчлийг жилийн эцсийн аудитад нэгтгэсэн болно.

4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар Эдийн засаг, хөгжлийн яаманд хүргүүлсэн зөрчлийг арилгах 97,914.5 мянган төгрөгийн 3 албан шаардлага, алдааг засах 4 зөвлөмж өгснийг 75.0 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	3	97,914.5	3	97,914.5	100.0
Зөвлөмж	4	-	3	-	75.0
Нийт дүн	7	97,914.5	6	97,914.5	85.7

Өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, анхан шатны баримттай холбоотой асуудалд албан шаардлага хүргүүлэхээр шийдвэрлэв.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Сангийн сайдын 2023 оны А/211 дүгээр тушаалаар баталсан “Ангилал шинэчлэн батлах” тухай тушаалын хавсралтууд болон А/229 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагын дагаж мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн журам”-ыг хэрэгжүүлж ажилласан эсэхийг дараагийн аудитаар анхаарч үзэх нь зүйтэй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 5,673,979.3 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 5,673,979.3 мянган төгрөгийн алдааг залрууллаа.

Залруулсан алдаа:

- Тайлант онд ЗГ-ын 11 дүгээр байрны дотоод өөрчлөлт, сайжруулалт засварын ажил, цэвэр бохир усны шугам, кондиционерийн систем зэрэг засварын зардалд 5,575,979.3 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг олгож, их засварын ажлыг гүйцэтгүүлсэн боловч барилгын өртөгт шингээн капиталжуулаагүй, хөрөнгийг бусад эргэлтийн хөрөнгө дансанд бүртгэлгүй, шууд зардлаар бүртгэж тайлагнасан;
- Тайлант оны цалингийн сангийн 3 хүртэлх хувиар байгуулсан ахмадын сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг санхүүгийн байдлын тайланд дутуу илэрхийлсэн.

Аудитаар нийт 58,580.3 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 52,810.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлж, 6,039.4 мянган төгрөгийн зөрчилд 5 зөвлөмж өгсөн.

Нийт илрүүлсэн алдаа, зөрчлөөс 58,850.3 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй зөрчил нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 62,932.0 мянган төгрөгөөр бага тул Өөрчлөлтгүй дүгнэлт өглөө.

5.2 Албан шаардлага

1. Бараа, ажил үйлчилгээний нэхэмжлэхийг бөөн дүнгээр хүлээн авсан, худалдагч байгууллагаас зарлагын баримт хүлээн аваагүй, ямар ажил үйлчилгээ, бараа материал худалдан авсан нь тодорхойгүй, анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу нийт 52,810.9 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг бүртгэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай 3 дугаар зүйлийн 3.1.3-т "анхан шатны баримт" гэж ажил, гүйлгээ гарсныг нотолж бүрдүүлдэг гэрээ, нэхэмжлэх, төлбөр төлсөн баримт болон бусад нотолгоог", 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Гэрээгээр гүйцэтгэж буй ажлын гэрээг дүгнээгүй, анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил гүйлгээг нягтлан бодох бүртгэлд тусгасан зөрчлийг арилгаж, албан шаардлага хүргүүлэв.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1 Урсгал зардал холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Өөрийн үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтгүй, барилга байгууламжийн урсгал засвар, их засварын ажлын зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, батлуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйл 17.1.2-т "холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хянах", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д "төсөв нь Улсын болон Аймаг, нийслэл, хотын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн байх бөгөөд төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад дараах зарчмыг баримтална", 5.1.2-т "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх" гэсэнтэй нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Өөрийн үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтгүй, барилга байгууламжийн урсгал засвар, их засварын ажлын зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, батлуулахгүй байх.

2. Мөнгөн хөрөнгө холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Ажил гүйлгээний утгыг тодорхойгүй бичсэн, тухайлбал "Барааны үнэ" гэсэн гүйлгээний утгатай нийт 6,039.4 мянган төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн зарцуулалт гаргасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон холбогдох журамд заасны дагуу "монгол хэлээр, зөв, оновчтой нэршлээр данс бүртгэлд тусгана", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Монгол хэлээр, зөв, оновчтой нэршлээр гүйлгээний утга бүртгэлд тусгаж хэвших.

3. Дотоод аудит холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Дотоод аудитад ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийх талаар ажлын төлөвлөгөө дээр тусгаж ажиллаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 69 дүгээр зүйлийн 69.3-т "дотоод аудитад төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагааг хамаарна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Дотоод аудитад ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллага, этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийх, ажлын төлөвлөгөө дээр тусгаж ажиллах.

4. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуультай асуудал

Илрүүлэлт: Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн автотээврийн хэрэгсэл бусад автотээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэхээр тусгасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4-д "Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн автотээврийн хэрэгсэлд бусад автотээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг мөрдөж, автотээврийн хэрэгсэлд тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэх.

5. Эдийн засгийн ангилалтай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Эдийн засгийн зардлын ангилал зөрүүлэн дараах ажил гүйлгээг гаргасан байна. Үүнд: Зардлын ангилал 210801 ангиллаас 33,181.3 мянган төгрөгийн албан томилолтын

зардал, 363,911.3 мянган төгрөгийн байр ашиглалтын зардал, 210901 ангиллаас 5,058.0 мянган төгрөгийн бэлэг дурсгалын зардал, 21090101 ангиллаас 1,466.4 мянган төгрөгийн автомашин сэлбэгийг тус тус зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйл 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Сангийн сайдын 2021 оны 10 дугаар сарын 29-ний 190 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”-ыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Зардлын эдийн засгийн ангилал зөрчин зарцуулалт гаргасан зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Тайлант онд ЗГ-ын 11 дүгээр байрны дотоод өөрчлөлт, сайжруулалт засварын ажил, цэвэр бохир усны шугам, кондиционерийн систем зэрэг засварын зардалд 5,575,979.3 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг олгож, их засварын ажлыг гүйцэтгүүлсэн боловч барилгын өртөгт шингээн капиталуулаагүй, хөрөнгийг бусад эргэлтийн хөрөнгө дансанд бүртгэлгүй, шууд зардлаар бүртгэж тайлагнасан:	1	5,575,979.3	1	5,575,979.3			1	5,575,979.3				
Тайлант оны цалингийн сангийн 3 хүртэлх хувиар байгуулсан ахмадын сангийн мөнгөн хөрөнгийн санхүүгийн тайланд тусгаагүй.	1	98,000.0	1	98,000.0			1	98,000.0				
Дүн	2	5,673,979.3	2	5,673,979.3			2	5,673,979.3				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/												
Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс								Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага			
Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Өөрийн үндсэн хөрөнгөд бүртгэлгүй, барилга байгууламжийн урсгал засвар, их засварын ажлын зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, батлуулсан байна.	1	-						1	-			
Ажил гүйлгээний утгыг тодорхойгүй бичсэн, тухайлбал "Барааны үнэ" гэсэн гүйлгээний утгатай нийт 6,039.4 мянган төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн зарцуулалт гаргасан байна.	1	6,039.4						1	6,039.4			
Дотоод аудитад ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийх талаар ажлын төлөвлөгөө дээр тусгаж ажиллаагүй байна.	1	-						1	-			

